

หมายเลขเหตุเร่งรัด : การตรวจสอบชำระและการศึกษาเชิงวิเคราะห์

นางสุภาพร มากแจ้ง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการ
005961

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาภาษาตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

MALEYYADEVATHERAVATHU : AN EDITION AND A CRITICAL STUDY

Mrs. Supaporn Makchang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the requirements

For the Degree of Master of Arts

Department of Eastern Languages

Graduate School

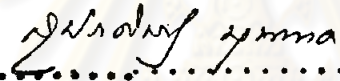
Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์   มา เลียบ เทวศู เถรวศุฎุ   :   การตรวจสอบชำระและการศึกษาเชิงวิเคราะห์
โดย   นางสุภาพร มากแจ่ง
แผนกวิชา   ภาษาตะวันออก
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์วิสุทธิ์ มุขยกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... รักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุประสิทธิ์ มุขยกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ม.ด. จิรายุ นวนวงศ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ มุขยกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปราณี พาพานิช)

..... กรรมการ
(อาจารย์ นาวาอากาศเอกพิเศษ แยม ประพัฒน์ทอง)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   มา เลียบ เทวทู เถรวคฺคฺ : การตรวจสอบชำระและการศึกษาเชิงวิเคราะห์
ชื่อ   นางสุภาพร มากแจ้ง
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์วิสุทธิ์ มุขมกุล
แผนกวิชา   ภาษาตะวันออก
ปีการศึกษา   2521

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับที่มาของคัมภีร์มา เลียบ เทวทู เถรวคฺคฺ ทั้งทางคำเนื่อ เรื่อง ผู้แต่งและสถานที่แต่ง และตรวจสอบชำระ ตำนานคัมภีร์มา เลียบ เทวทู เถรวคฺคฺ ฉบับกรุงสุโขทัย

ผลของการค้นคว้าวิจัยปรากฏว่า คัมภีร์มา เลียบ เทวทู เถรวคฺคฺ นี้ เริ่มประพันธ์ เป็นครั้งแรกโดยภิกษุชาวพม่า ระหว่างปลายพุทธศตวรรษที่ 16 ถึง ต้นพุทธศตวรรษ ที่ 18 (คริสตศตวรรษที่ 10 - 12) โดยมีที่มาของ เรื่องจากคัมภีร์สหัสวัตถุปกรณ์ คัมภีร์รสวาหินี คัมภีร์มหาวงส์และมีรายละเอียดเพิ่มเติมจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ส่วนใน ประเทศไทยนั้นมีต้นฉบับที่น่าสนใจอยู่ 2 ทางคือ ทางอาณาจักรลานนา และทางอาณาจักรสุโขทัย

เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 5 บท คือ บทที่ 1 เป็น บทนำกล่าวถึง วัตถุประสงค์ในการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย เป็นประการแรก ต่อมา เป็นประวัติความเป็นมาของคัมภีร์มา เลียบ เทวทู เถรวคฺคฺ เท่าที่สามารถรวบรวมหลักฐาน ได้ สภาพของต้นฉบับตัวเขียนที่ใช้ในการตรวจสอบชำระ ตลอดจนขอบกรอบและลักษณะพิเศษ ในการจาร บทที่ 2 เป็นต้นฉบับคัมภีร์มา เลียบ เทวทู เถรวคฺคฺ ฉบับกรุงสุโขทัยที่ตรวจ ชำระจากต้นฉบับตัว เขียนที่พบในหอสมุดแห่งชาติประเทศไทย หอสมุดแห่งชาติประเทศ ฝรั่งเศสและสถาบันพุทธศาสนาแห่งกรุงพนมเปญ บทที่ 3 เป็นข้อความที่ผิดเพี้ยนออกไป บทที่ 4 เป็นคำแปลและบทที่ 5 เป็นบทสรุปและขอเสนอแนะ เสนอว่าการค้น คว้าวิจัย เพิ่มเติมที่อาจทำได้คือสอบชำระและเปรียบเทียบคัมภีร์มา เลียบ เทวทู เถรวคฺคฺ ระหว่างฉบับภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง

Thesis Title   Māleyyadevattheravatthu : An Edition And A Critical Study
Name   Mrs. Supaporn Makchang
Thesis Advisor   Associate Professor Visuddh Busyakul
Department   Eastern Languages
Academic Year   1978

ABSTRACT

This thesis is the outcome of a research work on the Māleyyadevattheravatthu, incorporating an edition of the Sukhothai version of the text, a Thai translation and a critical study on its contents, its sources, versions and authors.

It is found in the course of the research that the original Māleyyadevattheravatthu was composed by a Burmese monk probably between the 10th and the 12th century A.D. The contents are derived from Sahasavattthupakarana, Rasavāhini, Mahavamsa with additional details taken from the Tipitaka. Two other noteworthy versions of the text were subsequently composed in Thailand, one in Lanna area, the other in Sukhothai.

The thesis is divided into 5 chapters. The first chapter is a general introduction, stating the primary objectives of the work and the research method adopted. Then follows the history on the text based on the collected data. The conditions of the manuscripts, the nature of scribal errors and calligraphical remarks are also given in this chapter. The second chapter gives the text of the Sukhothai version of the Māleyyadevattheravatthu as edited from the manuscripts now preserved

in the National Library of Thailand, the Bibliotheque Nationale de Paris and the Institut Bouddhique de Pnom - Penh. Chapter 3 is the variant reading on the edition. The Thai translation is given in chapter 4 and the conclusion in chapter 5, where it is suggested that further research may be appropriately conducted utilizing additional manuscripts found in Ianna Thai, in the northeastern part and the central part of Thailand.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

ในการค้นคว้าวิจัย เพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความ เมตตาช่วยเหลือ เป็นอย่างดี จากอาจารย์ นุทรวงคุณวุฒิ และมิตรสหายหลายท่าน อันทำให้การเขียนวิทยานิพนธ์นี้ลุล่วงไปโดยทัน เวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจึงขอกล่าวนามท่านผู้มีอุปการคุณเหล่านั้นไว้ ณ ที่นี้ เพื่อเป็นการรำลึกในพระคุณ

รองศาสตราจารย์วิสุทฐ์ บุญยกุล หัวหน้าแผนกวิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้วิจัยมาตั้งแต่แรกเริ่ม นับแต่การหาหัวข้อเรื่อง การวางโครงเรื่อง แนะนำแหล่งค้นคว้าเอกสาร จัดหาเอกสารที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการวิจัย แปลและอธิบายบทความภาษาฝรั่งเศสที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย สนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการค้นคว้าวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ตั้งแต่จนจนสำเร็จ ตลอดจนเมตตาได้รับเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และสละเวลาอันมีค่าตรวจแก้วิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่ พระคุณครั้งนี้ผู้วิจัยไม่สามารถกระทำสิ่งใด เพื่อเป็นการทดแทนให้ทั้คเต็มได้ ผู้วิจัยจึงขออภัย เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนในอาชีพการของผู้วิจัย เพื่อเป็นการแสดงความรำลึกในพระคุณ

นาวาอากาศเอกพิเศษแย้ม ประพัฒน์ทอง ผู้ให้ความรูทางวรรณคดีบาลีแก่ผู้วิจัย และยังได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำปรึกษา ในการพิจารณาเลือกคำภาษาบาลีที่เป็นปัญหาในการตรวจชำระต้นฉบับ และแก้ไขส่วนการแปลของผู้วิจัยให้ถูกต้อง ตลอดจนให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับส่วนบาลีในถิ่นต่างๆอย่าง ไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย แม้ในเวลาบวบ ด้วยความเมตตา เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์เสร็จทัน เวลาที่กำหนด

อาจารย์สุชาติ เคอนีส (Eugène Denis) แห่งแผนกภาษาตะวันตกคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุณาให้ผู้วิจัยนำวิทยานิพนธ์ส่วนที่วาควยคำ และขอความที่ผิดเพี้ยนออกไป มารวมไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อให้งานค้นคว้าวิจัย สมบูรณ์

ท่านอาจารย์อยู่ ชัมมานันโท เจ้าอาวาสวัดท่ามะโอ อ. เมือง จ. ลำปาง
เมตตาอธิบายเรื่องราวการเทศน์พระมาลัยในประเทศไทยมา และจัดหาภาพประกอบเรื่อง
การสร้างวงกตชนิดต่างๆ เพื่อให้ผู้วิจัยนำมาประกอบไว้ในวิทยานิพนธ์

อาจารย์สิงหะ วรรณสัย ผู้เชี่ยวชาญภาษาบาลีและภาษาพื้นเมืองของลานนา
ได้กรุณาให้ความรู้เรื่องมาลัยสูตรทางลานนา และช่วยพิจารณาฉบับคำเขียนค้นคว้า
มาลัยสูตรฉบับลานนาที่พบในหอสมุดแห่งชาติ

นายสกุลผล ชิงกาจิตต์ แห่งวิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษา วิทยาเขตบึงกุ่ม
พินิจ กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับคำเขียนวิทยานิพนธ์ แหล่งค้นคว้า ตลอดจนช่วย
ความสะดวกในการติดต่อกับผู้รู้ทางลานนา

นายบุญคิด วัชรศาสตร์ แห่งข้าราชการพิมพ์ อ. เมือง จ. เชียงใหม่
กรุณาให้ผู้วิจัยพิมพ์มาลัยสูตรภาษาลานนามาถ่ายเอกสาร เพื่อใช้ประกอบการวิจัย

นายคงเดช ประพัฒน์ทอง นักภาษาโบราณ ๔ งานบริการหนังสือโบราณ
หอสมุดแห่งชาติ ให้ความรู้เกี่ยวกับคำเปรียบเทียบกับตัวอักษรขอมในสมัยต่างๆ เพื่อ
ใช้เป็นหลักฐานในการกำหนดอายุของต้นฉบับคำเขียนค้นคว้ามาลัยสูตร
ที่ใช้ในการตรวจชำระ

นายสมปอง มากแจ่ง แห่งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขต
พระนครเหนือ เอื้อเฟื้อจัดหาภาพประกอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติที่หาความสะดวกและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย
ในการค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยขอติสววิทยานิพนธ์ฉบับนี้แก่พ่อ นายเคิม ๓ ตะกั่วหุ้ง ผู้ปรารภ
จะเห็นความสำเร็จทางการศึกษาของลูกจนถึงวาระสุดท้ายแห่งชีวิต และแม่ นางสง
๓ ตะกั่วหุ้ง แม่ไม่มีการศึกษา แต่ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะให้ลูกได้รับการศึกษา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งแห่งการทดแทนพระคุณ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ข

บทที่

1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการวิจัย	3
ฉบับที่มีในบัญชีรายชื่อของหอสมุดต่างๆ	4
ฉบับที่ใช้ในการตรวจชำระ	6
ก. ฉบับในหอสมุดแห่งชาติแห่งประเทศไทย	8
ข. ฉบับในหอสมุดแห่งชาติประเทศฝรั่งเศส	15
ค. ฉบับในสถาบันพุทธศาสนาแห่งกรุงเทพมหานคร	16
ลักษณะพิเศษของการจารภาษาบาลีด้วยตัวอักษรขอมในใบลาน	16
ขอบกพร่องที่พบในการตรวจชำระ	17
ก. ขอบกพร่องที่เกิดจากการจาร	17
ข. ขอบกพร่องทางภาษาและไวยากรณ์	23
ที่มาของคัมภีร์มาเลย์ เทวคัณห์วัตถุ	26
ก. ที่มาทางคามเนื้อเรื่อง	27
ข. ที่มาทางคามชุดแต่งและสถานที่แต่ง	36
1. ที่มาทางลานนาไทย	39
2. ที่มาทางสุโขทัย	40
วิธีการดำเนินการวิจัย	41
แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของฉบับที่ใช้ในการตรวจชำระ	43

2	มาเลย์ย เทวทูเถรวทูถุ	44
	อักขรยอที่ไซในการจำแนกตณฉบับ	68
3	คำและขอความที่ผิดเพี้ยนออกไป	69
4	มาเลย์ย เทวทูเถรวทูถุ์แปล	195
5	บทสรุปละและขอเสนอแนะ	217
	บรรณานุกรม	219
	รายการภาพประกอบ	225
	ประวัติการศึกษา	236

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย